תורה אור

*מעלים היו שכר ללוים דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר לא היו מעלים להן שכר. וחוזר לשררה שהיה בה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר 'לא היה חוזר לשררה שהיה בה: גמ' אמר רב כהנא מחלוקת בשש: דמר סבר °"לכם" לקליטה ומר סבר "לכם" לכל צרכיכם אבל בארבעים ושתים דברי הכל היו מעלין להם שכר א"ל רבא הא ודאי (א) *לכם לכל צרכיכם משמע? אלא אמר רבא 'מחלוקת בארבעים ושתים דמר סבר °ועליהם תתנו כי הנך לקליטה, ומר סבר "ועליהם תתנו" כי הנך מה הנך לכל צרכיכם אף הני נמי לכל צרכיכם, אבל בשש "דברי הכל לא היו מעלים להן שכר: חוזר לשררה שהיה בה כו': תנו רבנן °ושב אל משפחתו ואל אחוזת אבותיו ישוב "למשפחתו הוא שב [די] ואינו שב למה שהחזיקו אבותיו דברי ר"י ר"מ אומר אף הוא שב למה שהחזיקו אבותיו "אל אחוזת אבותיו" כאבותיו וכן בגולה [א] כשהוא אומר) "ישוב" לרבות את הרוצח מאי וכן בגולה כדתניא °ישוב הרוצח אל ארץ אחוזתו, לארץ אחוזתו הוא שב ואינו שב למה שהחזיקו אבותיו דברי רבי יהודה ר"מ אומר אף הוא שב למה שהחזיקו אבותיו גמר "שיבה שיבה מהתם:

במדבר לה | שם | ויקרא כה | במדבר לה

הדרן עלך אלו הן הגולין

ואלו *הן הלוקין 'הבא על אחותו, ועל אחות אביו, ועל אחות אמו, ועל אחות אשתו, ועל אשת אחיו, ועל אשת אחי אביו, ועל הנדה, 'אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, 'ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לנתין ולממזר. *"אלמנה וגרושה חייבין עליה משום (ב) שני שמות, °גרושה וחלוצה אינו חייב אלא משום אחת בלבד: 'הטמא שאכל את הקדש, והבא אל המקדש טמא, ואוכל: חלב ודם ונותר ופגול וטמא, והשוחט ומעלה בחוץ, והאוכל חמץ בפסח, והאוכל והעושה מלאכה ביום הכפורים והמפטם את השמן והמפטם את הקטורת והסך בשמן המשחה והאוכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים אכל טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו, ומעשר שני *והקדש שלא נפדו. כמה יאכל מן הטבל ויהא חייב רבי שמעון אומר כל שהוא וחכמים אומרים 'כזית אמר להן רבי שמעון *אי אתם מודים לי 'באוכל נמלה כל שהוא שהוא חייב? אמרו לו "מפני שהיא כברייתה, אמר להן אף *חטה אחת כברייתה: גמ' 'חייבי כריתות' קא תני, 'חייבי מיתות ב"ד' לא קתני, מתניתין מני רבי עקיבא היא דתניא אחד 'חייבי כריתות' ואחד 'חייבי מיתות בית דין'

ישנו

מעלים היו. העריס שכר ללוים שרוצחים שוכרים מהם את בתי הדירה: חוזר לשררה שהיה בה. אם היה נשיא או ראש בית אב חוזר לגדולתו כשישוב לעירו במיתת כה"ג: גמ' מחלוקת בשש. ערי מקלט: לכם. לרוצחים נאמר והיו לכם הערים למקלט: ושב אל משפחתו. בעבד עברי כתיב כשיוצא חפשי בשש או ביובל: למה שהחזיקו אבותיו. לשררה: אל אחוזת אבותיו כאבותיו. סיפא דמילתיה דרבי מאיר היא ומביא ראיה לדבריו מסוף המקרא שחוזר לגדולתו שנאמר ואל אחוזת אבותיו אל כל חזקת אבותיו: וכן בגולה. כמחלוקת בעבד עברי כך מחלוקת ברוצח שגלה וחזר במיתת הכהן ומהכא יליף דכשהוא אומר כאן ישוב קרא יתירא דמצי למכתב ושב אל משפחתו ואל אחוזת אבותיו ולשתוק: לרבות את הרוצח. דמופנה לדון הימנו גזירה שוה נאמר כאן ישוב ונאמר ברוצח ישוב הרוצח אל ארץ אחוזתו כדמפרש ואזיל מאי וכן בגולה ומסקנא גמר שיבה שיבה מהתם:

הדרן עלך אלו הן הגולין

אלו הן הלוקין. אלו לאו דוקא דתנא ושייר לוקין טובא אלא תנא חייבי כריתות לאשמועינן דיש מלקות בחייבי כריתות ותנא אלמנה וגרושה לאשמועינן (ג)דאלמנה וגרושה חייב עליה משום שתי שמות וכו' ותנא טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו דלא מפרש לאו דידהו בהדיא וכן הקדש שלא נפדה ואיידי דתנא הקדש תנא מעשר שני (ד) בהדיא דתרווייהו מלקות דידהו משום מחוסרי פדייה וכן ברובן יש דבר חדש: (ה)נתינה מן הגבעונים היא ומלקות משום לא תתחתן בם (דברים ז): אלמנה וגרושה. שנתאלמנה מאיש אחד ונתגרשה מאיש אחר חייב עליה שתי מלקות משום שתי שמות משום שתי אזהרות ששתיהן מפורשות במקרא ואזהרה אתרווייהו קיימא: גרושה וחלוצה. גרושה והיא חלוצה אינו חייב עליה אלא משום גרושה שהחלוצה אינה כתובה אלא מרבויא מייתינן לה דתניא בקדושין (דף עח.) גרושה אין לי אלא גרושה חלוצה מנין ת"ל ואשה: טמא שאכל את הקודש. אזהרתו מפרש בגמרא: נותר. כתיב ביה (שמות כט) ושרפת את הנותר באש לא יאכל כי קדש הוא ואזהרת פגול נמי מהכא מדכתיב כי קדש הוא כלומר מפני שהוא קודש שנפסל למדע מכאן כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו והכי אמרינן לקמן ואזהרת טמא והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל (ויקרא ז): והשוחט. קדשים בחוץ או המעלה קדשים בחוץ אזהרת מעלה השמר לך פן תעלה וגו' (דברים יב) אזהרת שוחט ילפינן בזבחים בפרק השוחט והמעלה (דף קו.) היכא דיליף מלא יזבחו עוד וגו' והיכא דיליף לה מגזירה שוה דהבאה הבאה שוחט ממעלה: האוכל ביום הכפורים. ויליף אזהרתיה בפרק בתרא דיומא (דף פא.): המפטם את השמן. העושה שמן בדוגמת שמן המשחה ואזהרתיה ובמתכונתו לא תעשו כמוהו (שמות ל) וכן בקטורת ובמתכונתה לא תעשו לכם (שם): והסך בשמן המשחה. מאותו שעשה משה במדבר דכתיב על בשר אדם לא ייסך (שם): אכל טבל. אזהרתיה מולא יחללו את קדשי בני ישראל אשר ירימו בעתידין לתרום הכתוב מדבר והכי מפרש לה בסנהדרין באלו הן הנשרפין (דף פג.): ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו· אף הוא טבל: ומעשר שני שלא נפדה והוא אוכלו חוץ לירושלים וכתיב לא תוכל לאכול בשעריך וגו' (דברים יב): הקדש שלא נפדה. אזהרתו אינו מפורשת כל כך ונראה בעיני דמהכא אתא דתניא (סנהדרין שם) הזיד במעילה רבי אומר במיתה וחכמים אומרים באזהרה ואמרי' *מאי טעמיה דרבי אתיא חטא חטא מתרומה ורבנן מיעט רחמנא ומתו בו ולא במעילה ממיתה הוא דמעטיה וגזירה שוה כדקיימא קיימא וילפינן אזהרה דמעילה מאזהרה דתרומה דכתיב בה וכל זר לא יאכל קדש ורוב הלכות מעילה היא למדה מתרומה בתורת כהנים בגזירה שוה זו: באוכל נמלה גרסינן שהוא חייב. משום שרץ השורץ על הארץ: גמ' חייבי כריתות קתני. כל חייבי כריתות שאין בהן מיתת ב"ד הוזכרו במשנתנו לענין מלקות ואחד מכל חייבי מיתות בית דין לא הוזכר בה ללקות אם התרו בו למלקות:

ישט

מעלים היו שכר ללוים. פי' רוצחים הבאים ודרים שם צריכין להעלות מס וארנונא ללוים דלא תימא גזירת המלך על הלוים לעכב אותם בעירן: לכם לכל צרכיכם. דאין צריכים להעלות שום דבר ללוים: גמר שיבה שיבה. נראה דהיינו דוקא לרבי מאיר דאצטריך לג"ש אבל לרבי יהודה הא איכא קרא בהדיא גבי רוצח וא"כ הא דקתני לעיל וכן בגולה כו' ממילתא דר' מאיר הוא:

הדרן עלך אלו הן הגולין

ואלו הן הלוקין הבא על אחותו כו'. תנא ושייר טמא ששימש זר שאכל תרומה ובעל מום ששימש אונן מקריב מזיח חושן מכבה גחלת על גבי מערכה אלא לא חשיב לאוי גרידי אלא באותן שיש בהן חידוש והא דקא חשיב כריתות דאין בהן מיתת ב"ד לאשמועינן דאע"ג דאיכא כרת לוקין ואין צריך למנות בהם חידוש בהנך כריתות דקתני ובקונטרס דהק למנות בהם חידוש אלמנה לכהן גדול נקט משום דבעי למיתני אלמנה וגרושה חייב משום שתי שמות: גרושה וחלוצה אינו חייב אלא אחת. פי' הקונט' משום *גרושה דחלוצה מייתי לה (ו) ואשה גרושה משמע לפירושו דבחלוצה לחודא איכא מלקות דאורייתא וזה אינו דהא אמרינן בפ' עשרה יוחסין (קדושין דף עח.) (אחות) חלוצה דרבנן והא דלעיל תנא וחלוצה אגב גרושה תניא אי נמי מכת מרדות דרבנן ובהא כיון דהיא גם גרושה לוקה בה מלקות דגרושה שהיא דאורייתא ולא לקי מכת מרדות דרבנן:

רבי

רש"א משום דחלוצה מגרושה

פב א מיי' פ"ח מהל' רוצח הלכה י:
פג ב מיי' שם פ"ז הל"ד:
פד ג ד מיי' שם פ"ח הל"ה:
פה [דד] מיי' פ"ג מהל' עבדים דין ח:
א ה מיי' פי"ט מהל' סנהדרין הלכה א [מן סי' א עד סי' ז] פ"א מהל' איסורי ביאה הל"ג:
ב ו מיי' פי"ט מהל' סנהדרין הל"ד [סי' קנא קנב] ופי"ז מהלכות איסורי ביאה הלכה ב ג:
ג ז מיי' פי"ט מהלכות סנהדרין הל"ד [סי' קמ] ופט"ו מהל' א"ב הל"ב:
ד ח מיי' פי"ז מהלכות איסורי ביאה הל' ט:
ה ט מיי' שם הלכה ז:
ו י הכל כמיי' פי"ט מהל' סנהדרין:
ז כ מיי' פ"י מהלכות מאכלות אסורות הל' יט והלכה כד:
ח ל מ מיי' שם פ"ב הל' כא סמג לאוין קלב:

נושא
תשלום שכר על ידי הרוצח לעיר מקלט
רוצח שחוזר לעירו האם חוזר לשררה שהיה לו לפני גלותו

רבינו חננאל

מעלות א) היו שכר ללוים מפני ששוכנין בהן: חוזר לשררה שהיה בה דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר לא היה חוזר לשררה: אחד הרוצח שגלה ואחד הנמכר לעבד עברי כשחוזרין אין חוזרין לשררה שהיו בה דברי רבי יהודה:

הדרן עלך אלו הן הגולין

ואלו הן הלוקין הבא על אחותו ועל אחות אביו כו'. דייקינן מדקתני חייבי כריתות במתניתין וחייבי מיתות לא קתני ש"מ מתניתין ר' עקיבא היא דתני ר'

א) כ"ה הגירס' בירושלמי וכצ"ל ברש"י וז"ה היו בערים כו'.

נושא
רשימה חלקית (עי' תוי"ט ד"ה אלו הן) של הלוקין

[עי' תוס' חולין נו. בסוף ד"ה מ"ט דרבנן וכו' מה שכתבנו בהימנו]

נושא
מח' תנאים אם יש מלקות בחייבי מיתות ב"ד

הגהות הב"ח

(א) גמ' לכם לכל צרכיכם. נ"ב ע"ל דף ס ע"א דדרשינן ליה למעוטי דוקא לכם ולא לגרים: (ב) במשנה משום שתי שמות וכו' והאוכל חלב: (ג) רש"י ד"ה אלו וכו' לאשמועי' דאלמנה וגרושה: (ד) שם בא"ד מעשר שני בהדיא: (ה) ד"ה נתינים מן הגבעונים הן ומלקות: (ו) תוס' ד"ה גרושה וכו' דחלוצה מייתי לה מו"ין ואשה גרושה משמע דלא נפרש דבחלוצה לחודא:

מבנה
מח' אמוראים איך להבין מח' התנאים בענין הוצאת שכר
מחלוקת לגבי ערים (הדרים) ...
מח' אמוראים בשאלה מחלוקת (התנאים) באיזו ערים מדובר
דברי הכל

[מגילה כח: סוטה. מגילה ב"ק קב.]

במדבר לה
יב והיו לכם הערים למקלט מגואל ולא ימות הרוצח עד עמדו לפני העדה למשפט
יג והערים אשר תתנו שש ערי מקלט תהיינה לכם

במדבר לה: ו
ואת הערים אשר תתנו ללוים את שש ערי המקלט אשר תתנו לנוס שמה הרוצח ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר

הגהות הגר"א

[א] גמ' כשהוא אומר ז"ל שנאמר:

כתובות לא:

קדושין עח.

[עי' תוס' זבחים קח. ד"ה דומיא]

[נסס"א אין]

[שם פד.]